

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Snetljivost ali snet.

Letos smo pogostoma opazili, da je bilo žito snetiyo. Posebno sta bila po snetu napadena pšenica in ječmen. Snet je dvoje vrste in sicer smrdljiv ali mazljiv snet, ki napada pšenico in pa prašnati snet ali črnivec, ki napada ječmen, oves, pa tudi pšenico in razne trave.

Snetljivost povzroča neka glivica, ki se zaredi na njivi že po okuženem semenu.

Črni prah iz kojim so snetljivi klasi napolnjeni, obstoji namreč iz trosov (semena) glivice. Če se pri mlačvi, v vrečah ali na kak drug način zrnje s tem prahom popraši ali pomaže, potem je okuženo. Posebno rado se to zgodi pri mlačvi s strojem. Kakor hitro tako okuženo seme vsejemo, se zaredi glivica snetljivosti že v žitno klico, preide na bilko in odtod v klas, kjer cvet, oziroma zrnje razjeda in ga uniči.

Snet nam lahko povzroči ogromno škodo s tem, da uniči velik del, sedaj še posebno dragocenega žitnega pridelka.

Zato je treba, da se kmetovalci špšno poprimejo sredstev, ki se priporočajo proti tej hudi žitni bolezni.

Snetljivost ali snet se da preprečiti le na ta način, da zamorimo trose glivice, na semenskem zrnju že pred setvijo. V to svrhu je treba seme (zrnje) namakati (pacati) s tekočinami, ki trose glivice zamore, ne da bi kaljivost semena s tem trpela.

Kot tako sredstvo se priporoča formalin, ali formaldehid, tekočina, ki jo dobimo v vsaki lekarni ali pa pri drogistih. Pol litra štiridesetodstotnega formalina se vlije v sto litrov vode s kojo se premeša. V to tekočino se strese semensko žito in se ž njo dobro premeša. Po preteku 20 do 25 minut se tekočina odlije, zrnje se strese ven in se razprostere, da osahne, na kar se ga vseje.

Najbolje je, da imamo za to namakanje čeber, kakor se ga rabi za perilo (žehto), ali pa kadico s pipo, ker se tekočina po preteku določenega časa lahko hitro odtoči.

Če seme namakamo doma in ga potem šele peljemo na polje, ga ne smemo na-

polniti v okužene vreče. Zato se priporoča, da tudi vreče v tej tekočini operemo. Za namakanje enega mernika (30 l) semena, rabimo približno 20 litrov tekočine.

Drugo sredstvo je modra galica. V sto litrih vode raztopimo pol kile natančno odtehtane galice. V to tekočino stresemo semenskega žita toliko, da stoji tekočina še nad njim. Nato vse dobro premešamo in če pri tem splava kaj nesnage na vrh, jo posnamemo.

V tej tekočini ostane zrnje čez noč (12 do 16 ur), na kar tekočino odtočimo. Medtem si pripravimo nekaj redkega apnega beleža in sicer na ta način, da razmešamo v 100 litrih vode kakih 4 do 5 kg vgašenega apna. Ko smo raztopino galice odtočili, nalijemo apnen belež v čeber in zrnje v njem dobro operemo (premešamo). Po preteku petih minut odtočimo belež proč in žito razprostremo, da osahne. Apnen belež ima namen, da oslabi škodljiv učinek galice na kaljivost semena. Mesto da rabimo galico in apno vsako posebej, pomešamo lahko kar naprej oboje skupaj in si pripravimo galičnoapno brozgo, kakor jo rabimo za škropljenje trt in šele v tej seme namakamo.

Na 100 litrov vode vzamemo v tem slučaju vsaj 2 kg galice in kake 3 kg ugašenega apna, raztopimo vsako zase in zlijemo raztopini skupaj in preskusimo s preskusnim papirjem. Če je apna zadosti, bel, fenoltaleinov preskusni papir v tekočino pomočen, pordeči.

Nato stresemo seme v tekočino, ga ž njo premešamo in pustimo 24 do 36 ur namakati. Po preteku tega časa tekočino odtočimo, seme razprostremo, da osahne, in ga posejemo ali ga pa spravimo do setve. Če seme dobro posušimo ga spravimo lahko tudi 14 dni, ne da bi trpela njegova kaljivost. Zato si lahko pripravimo seme dosti prej, predno ga rabimo za setev. Da ne trpi kaljivost žita, se moramo po predstoječem navodilu, zlasti glede moči raztopin in časa namakanja natančno ravnati.

B. Skalický.

„Dol. Novice“ bi ne smele manjkati v nobeni hiši na Dolenjskem.

Ali smo že blizu konca?

(«Naša Moč.») (Dalje. 10.)

Slika „Apokaliptična zver“.

Izraelci so bili torej izvoljeno ljudstvo božje. Mojzes jim je uredil vse cerkveno in politično življenje po naredbah božjih. Teokracija je bila zdaj nekako kraljestvo božje na zemlji; Izraelci so postali prvi narod na zemlji tako, da so vsi drugi narodi bili na kak način njemu v obrambo ali zaslombo.

Teokracija je bila obenem tip ali predpoda cerkve Kristusove na zemlji. Vse, kar vidimo v stari zavezi se goditi, boje, zmage in poraze, srečo in mir, pa tudi žalost in zatiranje, vse to se bo ponavljalo na drug način tudi v katoliški cerkvi.

Satan je videl vse, kar se je godilo v puščavi, ko je Bog po Mojzesu na gori Sinaj izraelskemu ljudstvu dal zapovedi in sklenil z njim večno zavezo, da bi mu služil zvesto iz radovoljnega srca, on pa bi jih čuval in vodil po potu sreče in slave do kraljestva Mesijevega.

Spoznal je satan brž, kolikega pomena je ta zveza za človeški rod, zato je takoj sklenil jo razdreti. Porabil je prvo priložnost, ko je bival Mojzes 40 dni na gori v pogovoru z Bogom, da je zapeljal ljudstvo v malikovanje. Zlato tele so častili. Bog je to nezvestobo hudo pokaral in hotel je narod pokončati; le goreča priprošnja Mojzesova je za enkrat rešila nezveste odpadnike. Stalne zvestobe pa ni bilo moč vzgojiti pri Izraelcih; bili so trdovratnega značaja, nagnjeni k malikovanju in poganskim običajem. Nad tisoč let je trajal ta boj za prvenstvo med Bogom in satanom, ki je bil skrit v malikih. Kolikorkrat so padli v malikovanje, jim je poslal Bog kazni, da so jih spet spravile na pravo pot; pa ko je odnehala šiba, so pozabili na vse prejšnje in spet hodili za maliki. Šele razdejanje mesta Jeruzalema in templja ter sužnjost babilonska sta končno pregnala malikovalce izmed naroda.

Za časa Makabejcev je nekaj let na novo se razcveto bogoljubno življenje in narodno blagostanje, pa prišla je nesreča zopet

od druge strani. Satan je napravil razprtije med poglavarji in stranke med ljudstvom.

Makabejska rodbina je ostala na vladi, pa pobijali in vojskovali so se bratje med seboj, iskali pomoči pri tujih poganih, dokler ni prišel Hero z Rimljani in konec judovski samostojnosti.

Ljudstvo judovsko je bilo zapuščeno v verskonravnem oziru. Imeli so sicer mnogo pismoukov in učenikov, ki so razlagali ljudem po sinagogah in v templju sv. pismo, pa ta razlaga ni bila prava in vzgojna. Težko breme so naložili na rame ubožcem, sami pa se niso trudili postaviti prav izpolnjevati.

Splošno je bilo ljudstvo verno in je težko čakalo na prihod obljubljenega Mesija, v katerem so bili pa slabo poučeni, vendar so upali, da jih reši sedanje reve. Ječali so pod jarmom farizejske stranke in z njo združene duhovščine.

Vendar je bilo nekoliko dobrih, pošteni duš med narodom. Bili so dobri duhovniki, kot Caharija, oče sv. Janeza Kr.; dobri farizeji, kot Nikodem, Gameliel; tudi med priprostim ljudstvom je bilo nekaj pravih Izraelcev.

Večina judovskega naroda pa ni razumela svojega poklica in je zavrgla Mesija, ko je nastopil med njimi.

Tako je teokracija Stare zaveze vodila in pripeljala ljudstvo do Mesija. Strašne težave je imel Bog s tem ljudstvom, pa še pri vsem tem je ostalo trdovratno in nezvesto.

Zato piše sv. Janez v apokalipsi (12, 1. sl.): „Veliko znamenje se prikaže na nebu: žena ogrnjena s solncem, in luna pod njenimi nogami, in na njeni glavi venec dvanajstih zvezd, in noseča v telesu je klicala rodeča, in v mukah je bila, da rodi. In videlo se je drugo znamenje na nebu: glej, velik zmaj, rdeč, imel je sedem glav in deset rogov, in na glavah sedem kron, in rep njegov je potegnil tretji del zvezd neba za seboj in jih vrgel na zemljo; in zmaj se je postavil pred ženo, ki je bila na porodu, da bi požrl njenega sina. In porodila je sina dečka, ki bo vladal vse narode v železni palici. In vzletel je bil njen sin k Bogu, k njegovemu prestolu; žena pa je bežala v puščavo, kjer je imela

Iz dnevnika slovenskega častnika v svetovni vojni.

Po dnevniku + Janka Muha.

(8.)

Drugi dan. Prvo delo je bilo, da smo se dobro zavarovali. Gradili smo nove obrambne zidove in zvečer smo že imeli precej visoke škarpe z luknjami. Poleg tega je moštvo ta dan zbiralo italijansko orožje ter pod nadzorstvom podčastnikov pregledovalo mrliče. Tem so se vzele legitimacije in vrednostne stvari. Vse se je lepo uredilo in oddalo polkovnemu poveljstvu, kakor je predpisano.

Tretji dan. Ljudje še vedno pridno grade postojanke. Treba se bo dobro zavarovati. Sovražna artilerija je nas že včeraj pozdravila, in tudi danes se Italijani na nasprotnem griču pridno gibljejo. Naš top, ki je zadaj za hribčkom, neprestano poka, in italijanski ga pridno išče, a zaman.

Že dva večera nismo spali, ker so bile hladne noči, mi pa premočeni do kože.

Danes pa zopet sije ljubo solnce, da lahko posušimo obleko in odejo, da si ogrejemo premrle ude. Oh, kako to dobro del!

S te višine opazujemo mesto Asiago, ki gori. Vidi se celo, kako se ogenj širi od hiše do hiše.

Četrty dan. Pokopavanje mrličev je končano. Pijonirji so naredili preproste križe, da jih postavijo na grobove.

Popoldne je vzhodno od Asiage naša artilerija grozovito razsajala. Pripravljala je za napad.

Peti dan. Artilerija je ves dan z nezmanjšano silo obdelovala griče vzhodno od Asiage. Po tej temeljiti artilerijski pripravi je nekako ob desetih zvečer napadla naša pehota. Napad je trajal komaj četrte ure, a je bil tako grozen, da niti stari bojovniki iz Galicije ne pomnijo enakega.

Tudi sovražna artilerija je ves dan pomalem obstreljevala naše vrhove, a brez škode.

Šesti dan. Pri Asiagi so zopet strašno gremeli topovi. Okoli desete ure ponoči so se vneli tam ljuti spopadi, ki

so trajali najmanj eno uro. Puške in strojnice so neprestano drdrale, ne kot bi orehe stresal, ampak slišal se je silen šum, kakor bi voda drla čez jez. Rakete so druga za drugo švigale proti nebu, in kakor kresnice so šrapnele prekrizavale nebo. Nekaj groznega! Kdor ni sam doživel kaj sličnega, si ne more predstavljati te strahote. Popisati se ne da to peklenko klanje.

Sedmi dan. Zdaj so napočile za nas ure poizkušnje. Že zgodaj zjutraj je pričel polentar besno obstreljevati naše postojanke. Silna kanonada je trajala ves božji dan brez najmanjšega presledka. Na stotine granat je padlo v mojo neposredno bližino, na stotine šrapnel mi je eksplodiralo nad glavo. In ravno v obseg mojega oddelka se je uprl polentar z največjo silo. Preko obrambnih zidov in barak so frčali železni drobci in kamenje, kakor toča. Proti mraku nas je sovražnik obdelaval naravnost s peklenko silo. Pravi božji čudež, da so bili pri mojem vodu ranjeni le trije možje, a nevarno nobeden. Seveda kak majhen drobec je dobil do malega

vsak, tudi mene je nekoliko poškopilo. Prav nič čudnega, saj človek ni bil nikjer varen. — Ali je mogoče, da človeški živci prenesejo kaj takega? Vsekako, saj med to peklenko godbo niti brez dovtipov in smeha ni bilo. Dobro sem slišal, kako je med najhujšim treskanjem zaklical neki prostak: „Zlodjev polentar, še kanon vrzi sem!“

Grozno bombardiranje je prenehalo še-le ob devetih zvečer. Takoj nato smo dobili dobro menažo, kruh in celo priboljške: sardine, vino in cigarete. Hitro so ljudje pozabili na strah in nevarnost. Menda jih vse granate in šrapnele niso iznenadile toliko, kakor dobra „fasunga“. „Salamensko slaba barantija je bila danes, a likof pa le ni prenapčen.“ je rekel Francelj, ko je popil vino in prižgal cigareto.

Kljub strahovitemu obstreljevanju je pri naši stotnji padel samo infanterist Čarman. Ob enajstih zvečer ob mesečnem svitu smo mu izkazali zadnjo čast.

Osmi dan. Ob sedmih zjutraj se je Italijan zopet kar zares uprl v naš

mesto pripravljeno od Boga, da je tam pasejo dni 1260.“

Ta žena ni naravnost Marija, ker Marija ni porodila v bolečinah in joku, ampak to je stara sinagoga, Res, da je tudi Marija tukaj vmes, ker brez nje bi ne bilo cerkve Kristusove; vendar pove ta slika to, da se je po hudih težavah iz Stare zaveze rodila Nova zaveza.

Tudi bi si satan ne upal naravnost napasti Marijo in Jezusa, ali v kolikor sta Jezus in Marija v cerkvi zakrita, sta prenašala napade satanove.

Vinko Bitenc-Radoš:

Pesem padlih.

Ah, sprejmi, Oče, nas v nebó,
mirú nam Ti dodeli,
ko oslabeledo nam teló
údarci so zadeli.

Po divjem boju daj nam san,
da zabimo prebriskih ran,
da dušo nam zaceli — —

Predragi plakajo domá;
daj nam ob zarji zlati,
ki jutro, večer pripelja,
čarobno zopet vstati — —

Odpri še enkrat nam oči,
da sveto zmago tudi mi
uživamo med brati. —

Med nami ni sovražnika:
tu vse je pozabljeno;
nad nami topol šepeta
za vse molitev eno — —
Iz daljne domovine tam
ah, duš koral prihaja k nam:
„Pozdravljeni iskreno“ — —

Apneni dušik.

(«Gospodarska navodila».)

Katerim rastlinam najbolj ugaja apneni dušik?

Najhvaležnejše rastline za to gnojilo so zimska pšenica, oves in krompir. Izplačata gnojenje pa tudi rž in ječmen. Dober je sicer tudi za peso, vendar za njo ne more nadomestiti drugih dušičnatih gnojil. Za peso ostane pač vedno le gnojnica najboljša hrana. Učinek apnenega dušika na peso zboljšamo, ako istočasno gnojimo s kajnitom ali kalijevo soljo.

Ozimna pšenica najbolje uspeva, ako je pognojena z apnenim dušikom. V težkih zemljah ji nudimo vso množino že v jeseni, 6 do 8 dni pred setvijo; v lažjih pa eno tretjino v jeseni, dve tretjini zgodaj spomladi po vrhu ozimne; tedaj pa je dobro, da jo podbrnimo. Mnogokrat se gnoji

s celo množino spomladi, kar pa ni ravno priporočljivo.

Ozimni rži gnojimo kakor pšenici. Za ozimni ječmen podorjemo polovico apnenega dušika v jeseni, polovico potrosimo in podbrnimo vrh setve spomladi.

Pri vseh jarinah podorjemo ali podbrnimo to vrsto dušika nekaj dni pred setvijo, ali pa tudi že v jeseni. Gnojiti jarinam po vrhu, ko so že vzrasle, ni priporočljivo. Najbolj dovteten za to gnojilo je oves. Mnogo manj ga izkoristi ječmen. Gnojenje po vrhu se upotrebi samo tedaj, ako hočemo z njim uničiti plevel. Jara pšenica in jara rž rabite ravnolotno apnenega dušika, kakor ozimne, le da ga moramo vsega podorati pred setvijo, in sicer zgodaj spomladi, da dobi kaleča rastlina takoj primerno hranilo in se lahko hitro razvije.

Koruza je zelo hvaležna za apneni dušik in nam da posebno močno in obilno zrnje. Podorjemo ga pred setvijo.

Krumska in sladkorna pesa izkoristite ta dušik, toda le tedaj, če se jim ga podorje nekaj dni pred setvijo. Gnojenje vrh setve zna škodovati rastlinam ter jih osmiliti.

Krompir izčrpa ves dušik, ki mu ga damo pred saditvijo; ne smemo mu pa dati prevelikih množin, drugače nam požene premočno v steblovje.

Tudi za travnike se je izkazal apneni dušik kakor izvrstno gnojilo, le močvirnih tal s kisló travo ne smemo z njim potrositi, ker tam več škoduje, kakor koristi. Na bolj vlažnih travnikih je priporočljivo jesensko gnojenje, druge pa potrosimo rajši zgodaj spomladi, po možnosti že januarja ali februarja, v kolikor to dopušča vreme. Najlepše se trosi zmešan skupaj s kajnitom in Tomasovo žlindro. Če pa k temu travnik še dobro pobranamo, smo lahko gotovi najboljšega uspeha. Prepozno gnojenje, ko začne trava že poganjati, škoduje travni ruši.

Vinogradi. — Apneni dušik je zelo umestno gnojilo tudi za trto in učinkuje dobro še drugo leto po uporabi. Trosi se ga zmešanega s kajnitom in Tomasovo žlindro ter se ga podkoplje kolikor mogoče globoko, da nam plevel preveč ne nagaja. Tudi tukaj je najboljšo jesensko gnojenje in okopavanje. Če pa takrat nismo prišli do tega dela, storimo to pozimi ali zgodaj pomladi.

Koliko kilogramov apnenega dušika rabimo na hektar?

Hektar ali nakratko označen s ha, je svetovna mera, ki obsega 10.000 četvornih metrov, oral pa ima samo 5755 četvornih metrov; torej en ha je približno 1³/₄ orala, ali da izračunimo iz spodnjih števil, ki so določene za ha, množino apnenega dušika, ki ga rabimo za oral, vzamemo okroglo število: dva orala na en ha. Torej, ako vzamemo polovico na-

vedene množine, dobimo množino apnenega dušika, ki ga potrebujemo za oral. Na mernik posetve računamo eno desetino ha.

Apnenega dušika rabimo na en ha:

Ozimine: pšenica	150 do 200 kg
„ rž	150 „ 200 „
„ ječmen	100 „ 150 „
Jarine: oves	150 „ 200 „
„ ječmen	100 „ 150 „
„ pšenica	100 „ 150 „
„ rž	100 „ 150 „
Koruza	150 „ 250 „
Krumska in sladkorna pesa	200 „ 300 „
Krompir	100 „ 150 „
Travniki	100 „ 150 „
Vinogradi	400 „ 500 „

Vsak razumen kmetovalec, ki je že rabil umetna gnojila, ve, da tukaj navedene množine so samo nekake vodilne številke, ki jih ne smemo preveč prekoračiti ne navzgor in ne navzdol, če hočemo imeti dober uspeh z apnenim dušikom. Eno je gotovo: čim več gnojila si vzamemo, tem gotovejši in večji uspeh smemo od njega pričakovati.

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov. (Po Slovencu).

Govorilo in pisalo se je mnogo o bednem učiteljstvu. A vse je kot bob v steno. Najmanj 20 krat smo že brali o draginjski dokladi, a zdaj imamo avgust in doklade še ni.

Pa govore o stanovski gorečnosti in o idealih. Učitelj naj službuje iz ljubezni do mladine. Naj bi oni gospodje, ki sanjajo o idealih in tako dalje, menjali za nekaj mesecev z učiteljem! Bomo videli, koliko bo ostalo gorečnosti. Govoriti je lahko, če je vsega v izobilju. A učitelj, kako naj bo goreč? Zjutraj, s prvim pogledom v novi dan, se zbude tudi nove skrbi. Od prejšnjega dne je pa še starih dovolj.

Poglejmo na kratko v življenje učitelja, učiteljice. Prvega dobi svojo „plačo“. Za definitivno učiteljico (ker teh je sedaj več kot učiteljev) je to 102 K 63 v. Komaj prejme te revne kronice in jih s pol pogledom pogleda, že jih ni. Račun je sestavljen v hitrih besedah. Mleko, kosilo — in denarnica je prazna. V najboljšem slučaju ostane nekaj kronic v žepu. Zdad pa je še treba kupiti drva, čevlje, obleko in sto malenkosti, na katere še človek ne misli ne. Kaj preostaja drugega, kot da se zadolži. Beračiti vendar ne more, krasti ne sme. Če se zadolžiti tudi noče, mora stradati, pozimi greti mrzlo peč in krpiti staro obleko.

Učitelju z družino je tem hujše. Živeti naj bi moral stanu primerno, a še beraško ne more. Pri vsem tem naj pa opravlja svojo službo vestno in vztrajno — z lačnim želodcem in morečimi skrbmi v duši. Bog ne daj, da bi izpustil kako malenkost pri

uradnih spisih; to je pregreha, ki je gospodje nadzorniki ne pozabijo tako hitro.

Še preveč idealno je učiteljstvo, tako idealno, da je, oprostite — že neumno. — Delavec se postavi in stavka, če se mu vidi, da je zaslužek premajhen!

Iz kmečkih krogov. — Lani so bili nekateri kraji jako onesrečeni po toči; vlada pa je nekaterim pomagala s tem, da jim je oskrbela semena. Pšenica, ki je prišla iz drugih krajev, se je jako slabo obnesla. Sprva je kazala dobro, pozneje jo je pa pritisnila rja in pšenica je ostala drobna, znamenje, da ni za naše kraje. Naj se vlada ozira na te kraje pri pobiranju žita, kajti od te pšenice ne bo veliko več kot seme. Ako bo vlada računala z njo kot z domačo, dobro pšenico, bodo ti kmetje občutno udarjeni. Obenem naj bodo na to opozorjeni tisti, ki jim je letos zbilta toča. Ako bi dobili tega semena, naj ga zamenjajo pri srečnejših sosedih. Nikar naj vas ne moti lepo zrno, o žetvi ga ne bo.

Vsled vednega deževja je zlasti po nekaterih krajih letos zopet uničena vinska letina. Po drugih krajih je pobila toča tako, da je zanaprej pričakovati še večje draginje vina. In vendar se že sedaj plačuje po gostilnah po 10 do 12 kron liter. Kmet je res velik revež na svetu. Koliko truda, koliko stroškov je imel spomladi z vinogradom, da bi pridelal vsaj toliko, da bi imel za najpotrebnejše. Ko bi imel trgati, pa nič ni. In potem naj plačuje vino po 12 K liter, da ga da delavcem vsaj v košnji, žetvi in mlačvi in — revnejši ljudje, ko morajo najemati oratorja. Ko pride žitna komisija, mu pa plača pšenico po 12 kron mernik. — Potem pa recite, da je kmet oderuh.

Mlinske izkaznice so prava nadloga za kmeta. Čestokrat niti časa nima, da bi nesel žito v mlin. Dostikrat pomete gospodinja zadnji prah moke iz predala, predno je kdo nesel v mlin. In potem še izkaznica ni v redu, ali leži pri županu. Potem nam hočejo pa še zapreti mline; tako naj nosi kmet bogvekam svoje žito.

Od prenapornega, noč in dan trajajočega dela že najtrdnjeji kmečki ljudje niso več zdravi. Delo jim je vzelo vse moči. In še toliko teh odredb, ukazov in razlogov in, kaj vem, kaj še — da se mora človeku res zmešati.

Po železnicah preganjajo ženske, ki hodijo v naše kraje zamenjavat blago. Kar so s trudom in solzami spravile skupaj, jim potlej vzamejo. In vendar, kdo jim more zameriti, ako od svoje obleke, kolikor je morejo utrpeti, neso za živila? Od lakote nihče rad ne umre. In kmet si od svojih ust pritrga, da tako oskrbi vsaj najpotrebnejše obleke zase in za otroke. Za denar se itak nič ne dobi, ali če se, za oderuške cene; a kmet ne meri denarja na koše. Samova.

hrub in nam pridno pošiljal železne pozdrave, a izgub ta dan vendar nismo imeli.

Popoldne sva se s poročnikom Rubličem za izpremembo kratkočasila na prav poseben način: On je bral in razlagal Fausta, jaz sem ga pa verno poslušal. Na kadeta Riflja pa so resni dogodki zadnjih dni le vplivali. Kar molči, in ves njegov humor je izgubil.

Deveti dan. Včeraj je deževalo, ponoči se je zjasnilo, in danes imamo krasen dan. A kaj nam pomaga ljuba solnčna toplota, če je pa ne moremo uživati. Saj se človek ne upa nikjer pokazati. Le še v svojih mrzlih, hlevčkom podobnih kritjih, za kako skalo ali za zidom se čutimo vsaj nekoliko varne, sicer pa nikjer. Danes nam pošilja sovražnik le granate. Za šrapnele se ne zmenimo dosti, a granate so le strašne. Kamenje in železje ropota po strehah, kakor bi se vse podiralo, in kar nervozno pričakujemo, kdaj trešči granata naravnost v kajžo.

Opoldne se je vrnila naša častniška patrolja in javila, da je pričakovati na-

pada, ker se sovražnik zbira v dolini. Tudi sam sem opazil, kako so posamezni Lahi smukali v gozd in od tam najbrž v dolino. Morda bo res kaj?!

Proti večeru sem sedel v kotanji pri stotnijskem poveljniku, kjer sem se čutil nekako varnega. Pa glej ga spaka! Ravno to kotanjo je vzal Italijan na piko. Kar pade granata v nasprotni breg, zagrmí in potrese se, kakor bi se zemlja sesedla, kamenje, prst in železje zabrenči po zraku in po barakah, od zunaj pa se zaslišijo obupni klici. Pogledava vun. Baraka sanitejcev je razrušena, in sanitejec Peter Dežman krvav. Strašen kamen, ki ga je vrgla granata, je barako porušil. Vsi sanitejci so bili notri, a ranjen je bil le Dežman.

Spoznal sem, da sem tudi v tej kotanji presneto malo varen, zato sem jo pobrisal. Splazil sem se v postojanke in se stisnil v luknjo za veliko skalo. Granate so padale spredaj, zadaj, desno, levo... Nikakega konca!... Skoraj bi bil obupal nad svojim življenjem... Proti mraku so topovi vendar nekoliko ponehali.

Deseti dan. Ker sem imel ponoči službo, sem še-le ob petih zjutraj legel k počitku. Nenavadno bombardiranje pa me je kmalu zbudilo. Polentar je nam metal le težke granate. Čez dan naši nasprotniki niso preveč streljali, pač pa je naša artilerija dobro obdelovala sovražnika na nasprotnem bregu. Italijani so begali iz gozda v gozd, gori, doli, naši mali topiči pa so jih zasledovali, kakor pes zajca. Videli smo ranjence, čuli „ajuto“ klice. Konečno so bili Lahi tega cirkusa siti, pa so jo kar v trumah sekali tja za hrib.

V mraku sem ravno ležal v svoji koči, pa je zopet pritulila sovražna granata. Zabobnelo je, da se je hrib stresel, kočico pa je kamenje skoraj zasulo. Kmalu nato je zaklical zunaj korporal Perko: „Rublič jo je že dobil!“ Ves zbežan sem hitel k njemu. Poročnik je ležal v svojem opazovališču. Bled kakor smrt se je zvijal v bolečinah. Le počasi in s težavo mi je mogel povedati, kako se je nesreča zgodila. Velika skala je udrila v barako ter ga udarila v hrbet in v levi bok. Bali smo

se, da je dobil notranje poškodbe. Telefonski aparat sem takoj na bataljon in prosil zdravnika, potem pa sem si ogledal kraj nesreče. Vsa kotanja, kjer je bilo stotnijsko poveljstvo, telefon in sanitejci, je bila posuta s kamenjem, barake pa porušene. Vrtniček, ki si ga je napravil Rublič tudi tu gori, je bil uničen, klopica razbita... Poleg poročnika je bil ranjen tudi njegov sluga Vinko, en sanitejec in en pijonir. V mraku so odnesli Rubliča in sanitejca, ostala dva, ki sta bila lahko ranjena, sta pa sama šepala za njimi.

Težko, težko sem se ločil od svojega ljubega poveljnika, pri katerem smo imeli tako lepo družabno življenje. Bil je strog v službi, sicer pa dober, prijazen družabnik. Bog daj, da bi kmalu okreval!

Nekaj ur sem bil jaz kompanijski poveljnik, ponoči pa je prišel poročnik Pičnik in prevzel poveljstvo. Takoj si je ogledal postojanke in priznal, da so izborna urejene. Med tem časom se je v dolini neka naša patrolja spopadla s sovražnikom, kar je povzročilo da smo bili alarmirani.

Iz Semiča. Naši dijaki, ki jih je v semiški fari posebno lepo število, in naši mladi fantje so nas tudi letos razveselili z lepo prireditvijo na Vel. Mašo. Čuli smo vzneseno S. Gregorčičevo pesnitev „Velikonočna“, ki pripoveduje o vstajenju teptanega slovanskega naroda, in igro, ki proslavlja junaka pobožnosti do presv. Srca Jezusovega — Garcia Moreno. Igralci so svoje vloge prav dobro rešili. — Še par gospodarskih žalostnih novic. Trtje, ki je letos tudi pri nas v začetku kazalo izredno lepo, se nam jako habi. Najprej je grozdje uničeval palež, sedaj plesnoba, na mnogih krajih je dosti škode napravila tudi toča, tako da pričakujemo bolj slabe letine. — Mnoge v naši fari je zadela še ena nesreča, bolezen pri prešičih. Mnogim gospodarjem je pobrala vse, na Brezovi rebri sta v celi vasi ostala le dva pri življenju. Ali bodo tem, ki so trpeli tako občutno škodo, kaj povrnili škodo tisti, ki znajo tako dobro rekvirirati, ali jim bodo jeseni morda preskrbeli masti?

Odkritje Krekove spominske plošče v Št. Janžu.

V nedeljo, dne 18. avgusta je bilo določeno o opoldanskim urah odkritje spominske plošče na župnišču v Št. Janžu, kjer je izdihnil dr. Krek. Tudi Novomeščani so se udeležili v velikem številu spominske slavnosti za rajnim dr. Krekom, ki je bila obenem manifestacijska slavnost zaveznitva treh narodov — Čeho-Slovakov, Poljakov in Jugoslovanov.

Že prejšnji dan, v soboto zvečer, so se nekateri odpravljali v Št. Janž, kjer je bilo zbranega že mnogo ljudstva, predvsem iz Ljubljane in oddaljenih krajev.

V zgodnjih nedeljskih jutranjih urah pa so pričele prihajati številne množice ljudstva od vseh strani, deloma peš, deloma na vozovih, ki so bili najpestrejšje okrašeni s trobojnicami in zelenjem. Prišli so tudi bratje Hrvati in Hrvatice, deloma tudi v narodnih nošah. Takoj zjutraj je došla tudi stotnja madžarskih Slovakov-vojakov z dvema strojnima puškama. Vojaštvo je bilo dobro postreženo od vladnega in miruljubnega ljudstva; zadovoljno se je vrnilo v popoldanskih urah nazaj na kolodvor.

Ob 11. uri dopoldne se je brala slovesna sv. maša za dr. Kreka. Med mašo je imel krasen cerkveni govor župnik in pisatelj F. S. Finžgar. Za tem je sledilo odkritje spominske plošče. V tem času so se odigravale glavne zanimivosti na postaji v Št. Janžu. Neštete množice so bile že zbrane, da dostojno sprejmejo predstavitelje treh mogočnih slovanskih narodov. Vendar je privozil vlak pred postajo šele ob 2. uri popoldne. Vzrok tej zakasnitvi je bilo prenapolnenje železniških vozov, ki jih mala lokomotiva ni zmogla speljati čez velik klanec med Trebnjem in Mirno, vsled česar so morali razdeliti vlak na dva dela in jih počasi speljati dalje.

Na postaji Št. Janž je bila zbrana tisočglava množica. V ospredju so bile razvrščene narodne noše, ki so dajale splošnosti slikovit značaj. Vedno nestrpeje je čakalo ljudstvo, kdaj se privozi vlak, in ko je slednjič nepopisno pričakovanje postalo resnica in je privozil slavnostni vlak na postajo, je iz tisočerih grl zaorilo: Živijo, Na zdar, Njeg žije!

Med navdušenimi ovacijami ljudstva so izstopili gostje in za njimi nešteta množica iz pestro ovenčanih in ozaljšanih vozov. A izza kolodvora si lahko opazil cele vrste nasajenih bajonetov. Toda navzlic takim izzivalnim in strogim odredbam je ohranilo ljudstvo mirno kri, da se je slavnost vršila neskaljeno. Šentjanski župan je pozdravil visoke goste in v imenu vseh došlih gostov je odzdravil županu načelnik Jugoslovan kluba in pred kratkim ustanovljenega Narodnega sveta, dr. Korošec, ki se

je toplo zahvalil za tak krasen sprejem. Ob petju „Lepe naše domovine“ je odšlo ljudstvo s postaje. Daleč naokoli je bilo videti brezštevilne množice ljudstva in čakajočih, lepo okrašenih vozov. Pred sprevedom gostov v oddaljeno vas Št. Janž so nosili fantje velike slovanske trobojnice, ki so zmagovito vihrale nad množico. Na čelu spreveda je korakala mladina, za njo gasilci in godba iz Višnje gore, nakar so se pomikali zadaj vozovi in posetniki iz Ljubljane, Novega mesta, Črnomlja, Metlike in raznih krajev Dolenjske in tudi iz Hrvatske. Vsa narava je odsevala v svitu tega vznemirjenja, teh razpaljenih src. Nebo je bilo čisto in jasno kot demant in le sredi je žarelo in plamenelo sonce; tako so bila vsa srca čista, brez najmanjše sence, a z velikim plamenom, ljubeznijo do Jugoslavije...

Pred vhomom v Št. Janž so pričakovali spreved že prej došli gostje iz raznih naših pokrajin in iz krajev slovenske Štajerske in Hrvatske. Ob vhomu v kraj je čakal goste pester špalir žená in deklet v narodnih nošah, ki so pozdravile došle goste z navdušenimi klici, z mahanjem zastav ter jih obsipale s cvetjem. Pod krasnim slavolokom je pozdravil došle goste šentjanski župan Majcen v izbranih besedah. Za pozdrave se mu je zahvalil v imenu Čehov načelnik Češkega Svaza František Stanek, v imenu Poljakov bivši minister Glombinski, za Jugoslovanski klub pa načelnik dr. Korošec.

Po sprejemu so se podali gostje v župniško cerkev, kjer je bila tiha maša za pokojnega dr. Kreka; množice so se pa pričele zbirati na obširnem, z mlaji in zelenjem zelo okusno okrašenem prostoru med cerkvijo in župniščem. Pred govorniškim odrom so napravila dekleta v krasnih narodnih nošah velik krog, kamor so se po končani maši postavili slovanski gostje.

Burno pozdravljen je stopil na govorniški oder domači župnik in zvest prijatelj pokojnega Kreka Ludvik Bajec in nagovoril zastopnike bratskih narodov. Pokazal je na visoki trenotek, ko so prišli složno skupaj trije mogočni slovanski rodovi. V lepi in plastični primeri je naslikal naše suženjstvo in trpljenje. Župnik Bajec je končal svoj govor s pozivom k prisegi za zvestobo pri delu za Jugoslavijo. Govoru župnika Bajca je sledilo nepopisno navdušenje. Godba je zaigrala „Lepo našo domovino“, katero je tisočera množica navdušeno prepevala. Ko se je navdušenje nekoliko poglobilo, je stopil na oder šentjanski župan Majcen in prebral zapisnik slavnostne seje šentjanskega občinskega zastopa. Govorili so nato v kratkih besedah k ljudstvu, spominjajoč se umrlega Kreka, še poslanci dr. Glombinski, František Stanek in Sedlak ter načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, ki mu je bilo od države izrečno prepovedano govoriti ljudstvu natančneje o stoječih razmerah. Vendar je s tem navdušenje za Jugoslavijo še bolj naraslo, še bolj smo občutili vsi potrebo svoje lastne države, ki nam zagotovi svobodo, življenje in krepek in smel napredek.

Po odkritju so se množice odpravile na travnik, kjer so stali paviljoni z različnimi okrepčili in razvila se je živahna, neprisljuna zabava. Za razvedrilo in spremembo je skrbela višnjegorska godba iz obraževalnega društva ter železničarska godba iz Zidanega mosta. Proti mraku so začeli nekateri gostje odhajati, drugi so pa prenočili v Št. Janžu. Ljudstvu bo za vedno ostala v spominu ta narodna slavnost, ki je pokazala, kako trdno je že spojena jugoslovanska misel z ljudstvom in širokimi masami. Te ideje ne more nikdo uničiti, tudi ne nasajeni bajoneti ali strojne puške, ki še bolj podžigajo ves narod k delu za svobodo, za svojo državo. Vsem pa bodo ostale v spominu sklepne besede dr. Korošca, da smo kot dolenjsko vino, nikdar umirjeno, vedno kipeče in razburkano. In če je vinu sod pretesen

in če ga v njegovem vretju ovirajo sodove stene, tedaj vzvalovi in razžene in uniči zavire in se razliva peneče vseokoli. Taki morajo biti vsi Jugoslovani... V to jarko in živo primero je vrgel govornik plameneči soj v bodočnost in namignil na zadnjo moč, na katero se še lahko zanašamo.

Domače in tuje novice.

Cesarjev rojstni dan. V soboto dne 17. avgusta na rojstni dan cesarja Karola I. je bila v kapiteljski cerkvi ob 9. uri slovesna pontifikalna sv. maša, katere so se udeležili zastopniki državnih in avtonomnih oblasti, vojaštvo tukajšnjih bolnišnic ter mnogo vernega občinstva.

Duhovne vaje dekliske Marijine kongregacije v Novem mestu so se zaključile na praznik Marijinega vnebovzetja z veličastno slovesnostjo, kakršne je kapiteljska cerkev le malo deležna. Vodil je duhovne vaje preč. gosp. P. Florijan Ramšak D. J. Uspeh je bil nepričakovano vsestransko prav dober. To se je vidilo posebno pri skupnem sv. obhajilu, ko se je pridružilo družbenim članicam mnogo drugih vrlih gospodičen in starišev iz mesta. — Te duhovne vaje so vzbudile med mestnim prebivalstvom splošno pozornost, dokaz, da so pridno poslušali goreče govore g. misionarja tudi gospe in gospodje. Slišale so se želje, da bi se lahko priredile podobne duhovne vaje in sicer splošne za meščanstvo, oziroma konference s slovenskimi govori za inteligente, kakor se to z zadovoljivimi uspehi prakticira v drugih mestih, kar bi gotovo poživilo in utrdilo versko življenje. Naj še pohvalno omenimo, da je bila ob tej priliki kapiteljska cerkev nad vse okusno in mično okinčana s cvetjem, kar gre čast olupševalnemu odseku Mar. kongregacije.

Udovstvo c. kr. okrajnega glavarstva v Rudolfovem je prevzel blagorodni gospod dr. Fr. Vončina. Dosedanji okrajni glavar dež. vladni svetnik baron Rechbach je upoklican v službovanje k deželni vladi v Ljubljano. Prebivalci novomeškega političnega okraja pristrčno pozdravljajo novega g. okr. glavarja ter so utrjeni v nadi, da bode z očetovsko naklonjenostjo in skrbjo deloval za njihove potrebščine v blagor celemu okraju in v splošno korist njemu udanega ljudstva.

Poroka. Poročila sta se gosp. Vilko Gottwald, učitelj v Frühbussu na Češkem, in g. Tilči Horvat iz Novega mesta. Obilo sreče in blagoslova!

Učiteljstvo novomeškega okraja brez razlike političnega mnenja se vabi v svrhu razgovora in enotnega postopanja glede na nabavo živil, obleke in obuvala na prijateljski sestanek, ki bo v torek dne 27. avgusta t. l. ob 11. uri v stari gimnaziji v Rudolfovem. Osebnost se ne bo nihče vabil. Ker je sestanek važen za vse učiteljstvo in se bodo storili važni ukrepi, se vabi vse učiteljstvo, da se sestanka zanesljivo udeleži. — Sklicatelj: Matko — Koželj.

Narodna čitalnica v Novem mestu priredi v soboto 24. t. m. Govekarjevo igro „Legionarji“ v 4. dejanjih in 2. izpremeh. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Igra je nad vse zanimiva in privlačna in zato naj se vsakdo odzove povabilu. „Legionarji“ so branitelji Avstrije za časa Napoleonovih vojsk in že iz tega je razvidno, kako zanimivo je dejanje te igre, kjer zremo najpestrejšje scene, kakor odhod legionarjev na vojsko, ali pa taborišče vojakov v romantično divji soteski. V te razburljive scene je vpletena ljubezen inženjerja Basaja do Lavre, a to mehko razpoloženje uniči naposled zločinska roka Bonjača. Opozoriti je treba tudi na smeh zbujačo osebo vojaka-krojača Ježa, ki bo ostal občinstvu gotovo dolgo v spominu. Ker se je ta igra doslej povsod igrala z velikim uspehom, naj tudi pri tej priliki pokaže ob-

činstvo svoje zanimanje za oder in se v velikem številu udeleži prireditve. — Sedeži od I. do III. vrste 5 kron, od IV. do VII. vrste 4 K, od VIII. do X. vrste 3 K, stojišče 1-50 K. Predprodaja sedežev v petek in soboto v knjigarni g. Urb. Horvata, na glavnem tigu zraven rotovža, in pol ure pred igro pri blagajni.

Slovensko narodno gledališče. Podpiratelji v Novem mestu. Tretji seznam prispevkov. Darovali so p. n. gospodje in gospe: Adolf Pauser, podžupan in posestnik v Novem mestu; Bohuslav Skalicky, vinarški nadzornik in posestnik v Kandiji; Ivan Svetec, brivec; Angela Šerko, prof. soproga; Josip Wester, ravnatelj državne gimnazije — vsi v Novem mestu — po 20 kron; Danica Merljak 10 kron; Olga Antonsich, soproga elektrotehnikova 5 K v Novem mestu. Z deleži so pristopili: Adolf Pauser, Bohuslav Skalicky, prof. dr. Milan Šerko, po en delež (100 K. Skupna dosedanja vsota daril 896 K, deležev 1100 K.

Brivnice v Novem mestu ostanejo, kakor dosedaj, vsako nedeljo dopoldne odprte. Ob pondeljkih popoldne pa bodo zaprte, da ima osobje potrebni počitek. Če pa je med tednom praznik, pa bodo brivnice tudi ob pondeljkih popoldne odprte. Da ostanejo brivnice ob nedeljah od pol 7. do 12. ure odprte, je gotovo ustrezno kmečkemu ljudstvu, ki nima časa prihajati ob delavnikih v mesto.

Ustanovitev Narodnega sveta. Dne 16. avgusta se je v Ljubljani sestavil „Narodni svet“, ki bo štel 50 članov. V njem so zastopane vse jugoslovanske dežele naše državne polovice. Vseslovenska ljudska stranka je odposlala v Narodni svet 18 delegatov, od katerih pripadejo: 7 odposlancev S. L. S. na Kranjskem, Koroški 2, Slov. Kmečki zvezi na Štajerskem 6 in S. L. S. na Goriškem 3. — Dne 17. avgusta popoldne je prvič zboroval „Narodni svet“ na slovenskih tleh. Seje se je udeležilo veliko slovenskih gostov, Čehov, Poljakov, Hrvatov in Srbov ter ves Jugoslovanski klub. — Ljubljana je kaj ljubezljivo sprejela slovanske goste ter okrasila svoje hiše z zastavami.

Ustanove in podpore za učence državnih učnih zavodov. Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote nam sporoča: C. kr. ministrstvo za javna dela je z odlokom z dne 8. aprila t. l., št. 10.398 XXIb, odredilo, da se je ozirati pri oddaji državnih ustanov in podpor za učence na obrtnih državnih učnih zavodih pri sicer enakih okoliščinah na one učence, ki morejo dokazati, da so pohvalno opravljali vojaško službo pred sovražnikom ali so bili pa med isto ranjeni, ne da bi bili vsled tega vojni pohabljeni v smislu § 9 cesarske naredbe z dne 7. decembra 1916, drž. zak. št. 364, in da se je v enaki meri ozirati na one učence, katerih očetje so v tej vojni padli.

Smrtni padec. Ko se je peljal pretekli teden vojaški transport iz Belekrajine, je padel med postajo Gradac in Metlika vojak 95. pp. Ivan Hawryszczuk tako nesrečno raz voza, da je obležal takoj mrtev. Nesrečnež je zaspal na zavornici, zgubil ravnotežje ter postal žrtev tragične smrti. V petek 16. avgusta popoldne ga je grško-katoliški duhoven pokopal na novomeškem novem pokopališču prav častno in z vojaško godbo ob navzočnosti vojaštva in civilnega občinstva. Ivan je bil rojen l. 1884. v Strzatkowcch, okraj Borszczów v Galiciji ter zapušča ženo in dva otročiča. Bodi mu lahka kranjska gruda!

Bivališča v strelnih jarkih.

Ne morem ravno trditi, da vlada v teh vrstah vojaških bivališč Bog ve kako razkošje; manjka mi tudi oni fini čut raziskovalne zmožnosti in veleizobrazbe, ki je v to svrhu neobhodno potreben in prepustim v nedovršeno delo finim, znan-

stava polnim strokovnjakom, ki podajo po vojni gotovo cel kup najlepših in najslikovitejših potez o tej točki.

Ostanem mirno pred svojim podzemskim stanovanjem in štejem glasom povelja, koliko artilerijskih strelod odda Romun onstran Sereta na našo stran, odkod, s koliki topiči, koliko granat se razstreli in koliko se jih v svoj obstanek ohrani in posadi v rodovitno zemljo? ... Ostanem pri njej in hočem priprosto, kakor mi je življenje v strelnih jarkih preprosto, v kratki skici podati celo bedo in bogastvo te vrste „hotelov“.

Iz dva metra globokega strelnega jarka, vodi ravno tako globok stranski jarek v mojo vilo „Luxus“, ki bi jo moral skoro opoldan z lučjo iskati. Dolg je deset korakov in širok kakoršna je debelina in obilnost moža, iz strelnega jarka le toliko oddaljena, kakor pravi Kranjec „beži stran!“ — Vhod v vilo je majhen, nizek in le malo širši, kakor vhodni jarek. Nisem ravno velikega stasa, le toliko, da me je vojaška mera še doletela, a vendar moram v obliki vprašanja lesti v svoj urad, zajedno spalna in sprejemna soba in povrhu tega tako neskončno nadležen telefon. — Nad vhodom visi tablica „vila „Luxus“ Mgl. II./27.“, da me zasigura, da me v temni noči iskajoč svojega stanovanja in blodeči sodrug in sotrpin ne vrže direktno v strelni jarek, češ, da je to njegovo in ne moje stanovanje; pa tudi po dnevu opravlja zelo visoko službo, da me sploh kdo najde.

Vhod je približno en meter globok, s šestimi stopnicami, moker in hladan ter zajedno vsa okna vile. Tu je pravcata ataka dobrega in slabega zraka in se gotovo globoko oddahneš, ko prideš skozi ta metež na prosto. —

Ko stopiš v stanovanje, zadeneš pri vhodu na majhno pločevinasto vojaško peč, ki več kadi, kakor greje, vendar je treba biti precej previden, kadar gori, da se ne ožgeš in osmодиš. Iz nje je izpeljan s pločevinastih cevi sestavljen dimnik v ugodni jarek, da sovražnika preveč po nepotrebnem ne izziva.

Pri peči je „uradna“ miza s telefonom, a seveda tudi noč in dan s svetilko, ker tu ne prejemo petroleja na karte, temveč na litre in ga ni škoda, ker bivamo pač v Romuniji.

Polovico stanovanja delim s 13. telefonisti in Antonom, moje desno roko, ki je za silo pregrajeno, kakor pri konjih, da se ne zbrčajo.

V teh polovicah se nahajajo takomenovane „priče“, kjer se od časa do časa, kakor dopuščajo časa razmere, oddahnemo.

Kratka deska ob „postelji“ mi služi kot miza za službene in privatne stvari, a večji del služi le svetilki. — To bi bilo približno bogastvo.

Beda pa je zopet, da je streha, — eden in pol metra na debelo naloženih hlodov in potem močno zanretano in zabito z zemljo, da ne pade ravno vsaka železna razstrelina in šrapnelove, kakor infanterijska kroglja na naša „komočna“ ležišča in povrhu zametano z vejami in travo, da se izbriše vsak sled bivanja ljudi — nima sicer nobene naprave, kar bi zastavilo vodo; in ko se ena takšna streha zmoči, imamo en teden dež...

Tako približno izgleda naša „čast“ v strelnem jarku, moža kakor poveljnikov, če nas pusti sovražnik opazovati takšne malenkosti, sicer pa je navaden dom strelni jarek bodisi suh ali poln vode ali blata.

Daj nam mir, Gospod!

Pesem za tri ženske glasove in orgle — se dobi pri š. ravnatelju A. KOSI-ju, Središče (Št.) Partitura 80 h, pevška part. 30 h.

Loterijske številke.

Gradec, 14. avgusta 18 63 21 84 60

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

Šolske in druge knjižnice

lahko pošljejo knjige v vezavo v pol platno, ker jim lahko hitro postrežemo. Tudi molitveniki se sprejemajo v priprosto prevezavo.

Knjigovoznica J. Krajec nasl.
v Novem mestu.

Razvedrilo.

Tat.

Nekteri si misli, da je korenjak, če ktereга zmore in vrže ga znak, če sprazni kozarec naenkrat do dna in dim cigarete požirati zna.

Jaz pa s tem se le malo pečam, a drugo junaštvo na svetu poznam; in tisti, ki misli, da nekaj velja, če sliši o meni, že ves trepeti.

Tam daleč v goščavi si dom naredim, da bolj pred žandarji tu varno živim; četudi iz vej je in debel zložen, pa vendar mi ljubši ne bil bi noben.

Na polju tam kmetič se trudi ves dan, od trdega dela je moker potan; jaz pa veselo cigaro kadim in če se mi ljubi tud' malo zaspim.

A kadar na večer odzvanja bom bim pa že za sosedovo mejo prežim.

Družina je trudna in hitro zaspil, a, hud gospodar mi že glasno smrči.

Takrat pa smuknem korajžen, vesel, najlepša plečeta že s klina sem snel; če treba še kruha in moke, masti, pa tudi kaj vinca, da grlo hladi.

Če strgam si hlače, me nič ne skrbi, saj vsaka ključavnica slabo drži, kot uren sem, smuknem brzo tja v hram in hlače že nove pri rokah imam.

In kadar korajžo pokazat želim, pa kar opoldan si kaj prisvojim. Kdor hoče pokliče rogatih naj sto za mano, si upal gotovo ne bo.

A, če me zasači, takrat pa héhé treba je brzo na urne peté!

Ko trenil bi, jaz že na varnem čepim, svojim sovražnikom fige molim!

Če kdaj pa iztaknejo mirni moj dom, tud' takrat v zapečku jih čakal ne bom; le uren spet in — smuk na drevo, pod mano, so veje, nad mano, nebo.

In če kdaj dobijo pa vendar me, žal, takrat bo konec gostije in šal; puška mi počí — več mene ne bo! Lepo življenje kajneda je to!

Samova.

Kumin, brusnice, borovnice in vse zdravilne rastline

na debelo in drobno, kupuje

„Herba“

zadruga za vzgojo in izkoriščevanje zdravilnih rastlin, korenja in sadežev - z o. j.

ZAGREB, Jurišičeva ulica št. 18.

- - Ponudbe z vzorci in cenami. - -

Oskrbnik (majer)

srednjih let, oženjen, vešč vse panoge kmetijstva, želi primerne službe.

Naslov pove uredništvo Dol. Novic.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi oljate portrete na platno, pastelne in akvarelne slike izvršuje se umetniško v atelierju H. DOLENCA, fotograf, Rudolfovo, glavni trg.

☛ Domača izdelava! Nikaka reklama s tujim delom in slikami!

Odgovorni urednik Urban Horvat.

Zahvala.

Za premmnoge dokaze tolažilnega sočutja v bolezni in ob smrti naše iskreno ljubljene matere, oziroma stare matere in tašče, sestre in tete, gospe

Berte Vojska

vdove c. kr. višj. dež. sodnega svetnika

ter za mnogobrojno častno spremstvo na zadnjem potu pokojnice izreka vsestransko najpristržnejšo zahvalo

rodbina Vladimir Vojska

c. kr. črnov. oskrb. oficijal.

Rudolfovo, meseca avgusta 1918.

Metle brez palice

dobro sirkovo blago, v veliki množini, se lahko naroča pri upravnistvu Dol. Novic. Najmanje naročilo 1000 komadov (4 vrste po 250 komadov). Naročilo se izvrši, če se nabere dovolj odjemalcev, da se izplača vagon metelj postaviti na dotični kolodvor, recimo za Dolenjce v Novomestu, Črnomelj in Metliko.

POZOR!

Vse nabiralke ženskih las opozarjam, da plačam od 15. julija še višjo ceno za zmešane lase. Kite iz lastnih las izdelujem. Opozarjam, kdor potrebuje Burgit, izvrstno sredstvo proti kurjim očesom, naj si ga kupi, ker ga primanjkuje, ravnotako drugih toaletnih stvari. Barvilo za lase „Kraljica vseh barvil“ je še v zalogi. I. Svetec, izdelovalec kit, Rudolfovo, glavni trg.

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote

zavarovalni oddelek — (pogodbena družba: c. kr. priv. življenska zavarovalnica Avstrijski Feniks na Dunaju)

sprejema še nadalje

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji. Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnimi posojili osme ali prejšnjih izdaj.

Zahtevajte ustmena ali pismena pojasnila pri deželnem zavarovalnem oddelku v Ljubljani (Frančevó nabrežje 1, - II.), pri okrajnih zavarovalnih oddelkih v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevó nabrežje 1, - I.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in pri njih pooblaščenih - zastopnikih.

Sprejemajo se spretni in zanesljivi akviziterji.

Zavarovalni oddelek c. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote

(pogodbena družba: c. kr. priv. življensko-zavarovalna družba Avstrijski Feniks na Dunaju) je izdal spis o vojnem posojilu, ki obsega najprej vrsto izjav odličnih osebnosti o pomenu podpisovanja vojnih posojil in vojnoposojilnih zavarovanj.

Drugi oddelek govori o nalogah in delovanju zavarovalnega oddelka; zadnji oddelek objavlja mnogobrojna zahvalna pisma. Vojno zavarovanje je doslej podprlo skoraj eden milijon družin pri vojnih, vdovam in sirotam po umrlih in padlih vojnih, ki dosedaj bilo izplačanih preko 30 milijonov kron. Nadalje se je dosedaj sklenilo mnogo nad 500.000 vojnih zavarovanj za preko 800 milijonov kron; izven tega je brez ozira na zavarovanje bilo nabranih preko 250 milijonov kron podpisov vojnega posojila. Skupno je vojaški zaklad za vdove in sirote pomnožil uspeh podpisov avstrijskih vojnih posojil za več nego eno milijardo kron. Tudi potom vojnoposojilnih zavarovanj je bilo preskrbljenih nad 100.000 vojaških družin za primer, da padejo njihovi reditelji v vojni. Zavarovanje vojaških sirot, s katerim bo v kratkem času preskrbljenih na tisoče sirot, je poklicano, tvoriti nekoč sklepni kamen vojaškega zaklada za vdove in sirote.

Iz zahvalnih pisem, ki so natisnjena v knjižici, je razvidno, da se zavarovanje izvršuje v uprav socialnem duhu v blagor ljudstva in da se v premmnogh slučajih izplačajo vsote, ki presegajo pogodbene obveznosti.

Iz nekega drugega poročila istega zaklada je razvidno, da so samo podpisi vključno dosedanje uspehe pri VIII. vojnem posojilu na podlagi vojnoposojilnih zavarovanj presegli znesek 1100 milijonov kron in da je bilo doslej po zakladu za vdove in sirote doprinešenih k skupnemu uspehu avstrijskih vojnih posojil nad 1700 milijonov kron. Uspeh podpisovanja po zakladu se bo še znatno stopnjeval, ker se v smislu pooblastila c. kr. poštno-hranilničnega urada priglasil iz skupnih nabiranja kakor tudi zavarovanja vojnega posojila pri vojaškem zakladu za vdove in sirote zviša s polnim podpisanim oziroma zavarovalnim zneskom skupni uspeh VIII. vojnega posojila.

Natančnejša ustmena in pismena pojasnila o vojnem in vojnoposojilnem zavarovanju dajejo in predloge sprejemajo deželni zavarovalni oddelek za Kranjsko v Ljubljani, Frančevó nabrežje 1, II. nadstr., okrajni zavarovalni oddelki v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevó nabrežje 1, I. nadstr.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in njih pooblaščenih zastopnikih.

Tisk J. Krajec nasl.